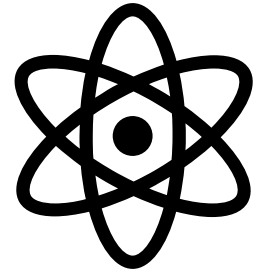

Тема: Роль інтелектуального капіталу у організації наукових досліджень

1. Поняття та структура інтелектуального капіталу
2. Методи управління інтелектуальним капіталом

Роль інтелектуального капіталу

Творча
діяльність
людини

Від обсягу накопичених суспільством знань та ефективності використання інтелектуальних ресурсів нації залежать ефективність економіки, науково-технічний рівень виробництва, соціально-економічний прогрес.

Науковці, підприємці, менеджери, фінансисти, висококваліфіковані інженери, інші фахівці, зайняті у сфері високих технологій, поширення інформації та нових знань, – це нова інтелектуальна еліта, яка і є основним суспільним багатством розвинутих країн

Інтелектуальний капітал та пов'язані категорії

Нематеріальні активи – сукупність активів, що не мають матеріальної форми, до яких відносяться інтелектуальний капітал і активи, що не є результатом інтелектуальної діяльності і представлені майновими правами

Інтелектуальний капітал – активи, що представляють собою знання не віддільні від персоналу, і знання, втілені в результатах розумової діяльності (інтелектуальній власності, клієнтах та ін.)

Гудвіл – перевищення ціни придбання фірми над вартістю відображених у її балансі чистих активів або перевищення частки придбання над справедливою вартістю ідентифікованих активів і зобов'язань на дату придбання.
Приблизний зміст цього значення передають терміни ділова репутація, бренд компанії

Інтелектуальний капітал

Сутність інтелектуального капіталу як економічної категорії визначається як система відносин різних економічних суб'єктів щодо раціонального стійкого його відтворення на основі прогресивного розвитку науки для конкурентоспроможного виробництва конкретних товарів, послуг, доходу, підвищення життєвого рівня працівників, вирішення проблеми нерівномірності світового та регіонального розвитку на основі персоніфікованих економічних інтересів суб'єктів

До ключових ознак інтелектуального капіталу прийнято відносити наступні:

1. Предметна. Нематеріальні активи, які є нематеріальними речами, а саме безтілесними ідеями, результатами творчої (інтелектуальної) діяльності.
2. Економічна. Цінність (вартість) для суспільства і здатність приносити дохід.
3. Правова. Можливість використання, завдяки системі правових норм, які регулюють відносини в суспільстві у зв'язку зі створенням і використанням об'єктів інтелектуальної власності.

Структура інтелектуального капіталу

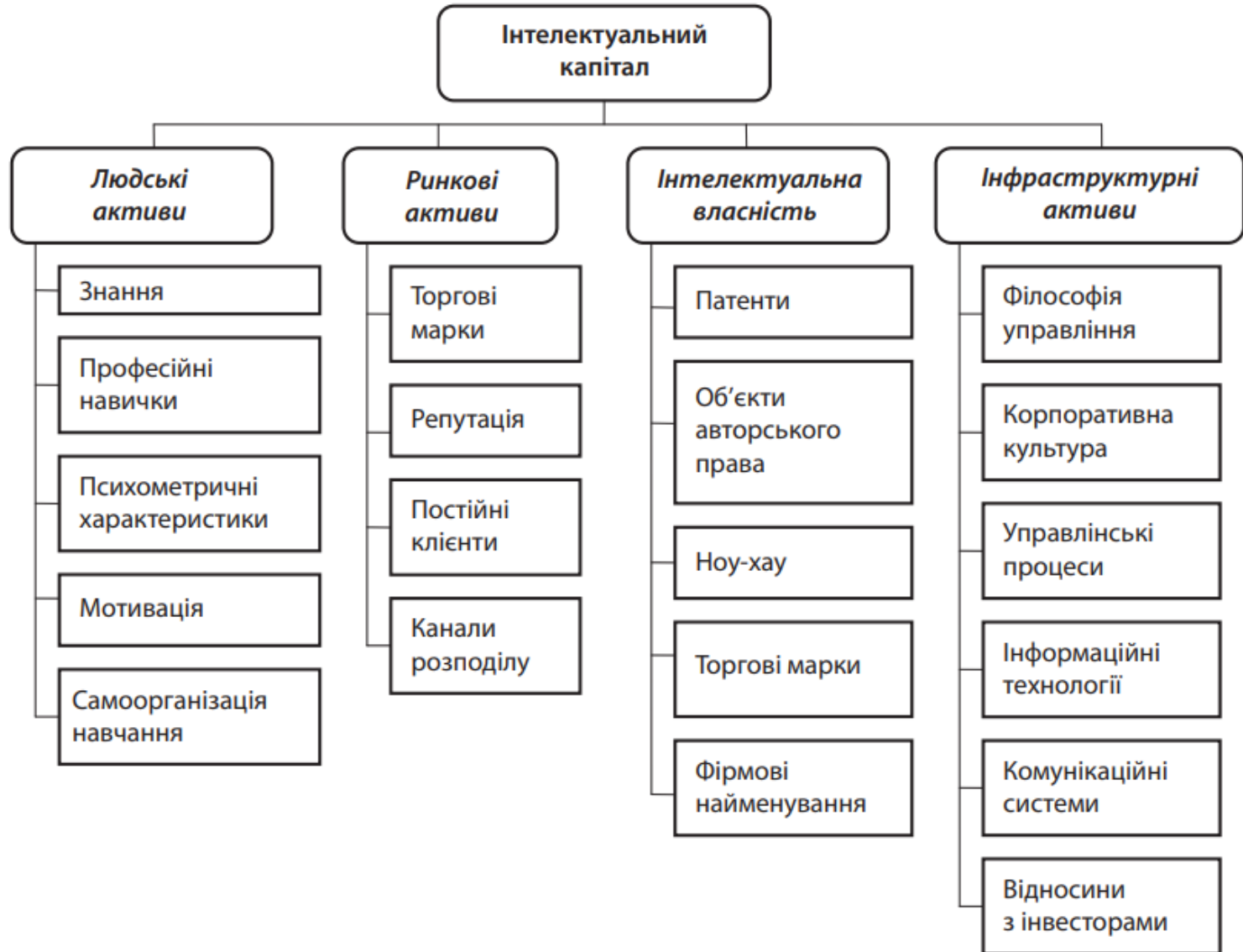
Структура інтелектуального капіталу

1) людський капітал – капітал, втілений у працівниках організації у вигляді досвіду, знань, навичок, здатностей до нововведень, а також у загальній культурі, філософії організації; іншими його складовими є моральні цінності організації, культура праці і культура управління, загальний підхід до справи

2) структурний капітал – найбільш різномісна частина інтелектуального капіталу; сюди відносять технічне і програмне забезпечення, організаційну структуру, патенти і все те, що дає змогу працівникам компанії реалізувати свій виробничий потенціал

3) споживчий, або ринковий, капітал – капітал, до якого прийнято відносити товарні знаки і знаки обслуговування, фірмові найменування, ділову репутацію, присутність «своїх людей» в організаціях-партнерах або організаціях-клієнтах, наявність постійних споживачів, повторні контракти зі споживачами тощо

Складові інтелектуального капіталу

Піраміда інтелектуального капіталу

Інтелектуальна праця (ІП)

Культура як основна умова ІП

Організаційно-управлінські
інновації як підтримка ІП

Новації та інновації –
результати ІП

Захист на ринку
результатів ІП

Реалізація результатів
ІП на ринку

1. Людські ресурси:
компетенція співробітників
організації, їх знання, уміння
та навички

2. Активи, що містяться в
корпоративній і інноваційній
культурі: цінності та традиції

3. Організаційно-управлінські активи в
навичках за функцією «організація» та
іншими функціями управління: організація
процесів, структури і управління

4. Продуктово-технологічні (інноваційні)
активи: інноваційний портфель продукції,
патенти, авторські права, виробничі секрети,
спеціальні ноу-хау

5. Стратегічні активи: ліцензії, природна монополія,
інші майнові права, що обмежують конкуренцію

6. Репутаційні активи: назва та історія компанії та її
торговельні марки-бренди: авторитет у постачальників та
споживачів, держави та населення, у партнерів

Типи інтелектуального капіталу

Персоніфікований – пов’язані з роботою знання й уміння, творчі здібності, освіта, професійна кваліфікація, лояльність, ціннісні установки персоналу, психометричні характеристики

Техніко-технологічний – винаходи, корисні моделі, промислові візрі, патенти, виробничі секрети (ноу-хау), права на дизайн

Інфраструктурний – інформаційні технології, бази даних, організаційна структура, філософія управління, корпоративна культура, ділове співробітництво.

Клієнтський капітал – відносини з покупцями, контракти, портфель замовлень, франшизи, ліцензійні угоди.

Марочний капітал – торговельні марки, товарні знаки, корпоративна марка (ім'я), марки обслуговування. Сюди ж можна віднести імідж підприємства або його ділову репутацію.

Роль інтелектуального капіталу

Вплив інтелектуального капіталу на бізнес та наукову діяльність

Явні вигоди

- Підвищення продуктивності
- Підвищення ефективності бізнес-процесів
- Зниження витрат на навчання
- Підвищення якості роботи
- Підвищення точності оцінок
- Точне дотримання термінів
- Збільшення кількості патентів
- Збільшення кількості публікацій
- Зростання відсотка продажів завдяки новим знанням
- Збільшення кількості нових працівників

Неявні вигоди

- Збільшення лояльності клієнтів
- Підвищення задоволеності персоналу
- Підвищення рівня сервісу
- Зниження ризиків
- Дотримання стандартів
- Підвищення гнучкості
- Спільне та повторне використання накопиченого досвіду
- Ухвалення більш обґрунтованих рішень
- Підвищення обізнаності керівництва

Методи управління інтелектуальним капіталом

Методи управління інтелектуальним капіталом підприємства

Організаційні	Економічні	Соціально-психологічні	Правові
- визначення структури, цілей, задач та функцій органів управління ІК; - затвердження адміністративних норм та нормативів у сфері управління ІК; - видання наказів та розпоряджень; - інструктування; - відбір, підбір та розставлення кадрів управління ІК; - розробка посадових інструкцій; - затвердження методик та рекомендацій; - розробка іншої регламентуючої документації; - встановлення адміністративних санкцій та заохочень тощо.	- інвестування в інтелектуальний капітал; - ринкові завдання з використання ІК; - виробничі завдання з використання ІК; - обмеження з використання ресурсів; - ціноутворення на інтелектуальні ресурси; - матеріальне стимулювання праці суб'єктів управління інтелектуальним капіталом; - витрати на просування торговельних марок; - витрати на матеріальне стимулювання лояльності тощо.	- формування корпоративних цінностей, принципів та норм поведінки з метою підвищення творчої активності; - створення творчої атмосфери у колективі; - позиціонування та іміджеве рекламування торговельної марки (по відношенню до марочного капіталу); - психологічний вплив на клієнтів з метою їх утримання (по відношенню до клієнтського капіталу); - заходи PR тощо.	- застосування законів та інших нормативно-правових актів із захисту авторських прав, прав інтелектуальної власності на торговельні знаки, промислові зразки, винаходи тощо; - застосування правових актів захисту прав інтелектуальної власності до регламентації відносин між суб'єктами управління інтелектуальним капіталом і його власниками, а також до захисту від недобросовісної конкуренції та інтелектуального піратства.

Оцінка ефективності управління інтелектуальним капіталом

Вартісний підхід до оцінки ефективності управління інтелектуальним капіталом підприємства ряд дослідників розглядають як основний

Крім оцінки ефективності управління інтелектуальним капіталом, на практиці необхідність у вартісній оцінці інтелектуального капіталу виникає у таких випадках:

- 1) має відбутися угода із продажу чи покупки оцінюваної власності;
- 2) має відбутися розподіл майна між власниками підприємства;
- 3) має відбутися виділення із великого підприємства невеликої життєздатної фірми;
- 4) планується поглинання одного підприємства іншим;
- 5) очікується реорганізація фірми (наприклад, перехід від товариства з обмеженою відповідальністю до відкритого акціонерного товариства);
- 6) надійшло попередження про відчуження активу державою;
- 7) виникла необхідність включити нематеріальний актив до статутного капіталу;
- 8) очікується укладання ліцензійного договору і необхідно обґрунтувати розрахунок плати за користування активом;
- 9) необхідно визначити розмір авторської винагороди;
- 10) планується одержати банківський кредит під заставу виключних прав власника інтелектуального капіталу;
- 11) складається бізнес-план з метою залучення інвестицій;
- 12) визначається розмір податку на майно при його даруванні чи спадкуванні;
- 13) здійснюється страхування інтелектуального капіталу;
- 14) здійснюється розрахунок компенсації за збиток, завданий, наприклад, порушником виключних прав.

Оцінка ефективності управління інтелектуальним капіталом

Показники

- індекс рівня освіти співробітників – відношення працівників з вищою освітою до середньоспискової чисельності працівників підприємства;
- індекс розвитку співробітників – відношення чисельності співробітників, що пройшли перепідготовку до середньоспискової чисельності працівників підприємства;
- індекс творчої активності – відношення кількості співробітників, які виявили творчу активність до середньоспискової чисельності працівників підприємства;
- індекс стабільності кадрів – відношення кількості звільнених працівників до середньоспискової чисельності працівників підприємства;
- індекс матеріального заохочення співробітників – відношення витрат на матеріальне заохочення працівників до фонду оплати праці підприємства;

Оцінка ефективності управління інтелектуальним капіталом

Показники

- індекс матеріального заохочення співробітників – відношення витрат на матеріальне заохочення працівників до фонду оплати праці підприємства;
- індекс оновлення асортименту – відношення нової продукції (послуги) до загального обсягу виробництва (надання послуг);
- частка затрат на оплату праці в загальному обсязі затрат;
- частка інтелектуальної власності і нематеріальних активів у вартості активів підприємства;
- частка прибутку, що припадає на інтелектуальну власність і нематеріальні активи у загальному прибутку підприємства;
- рентабельність організаційного капіталу – відношення додаткового доходу, що був генерований організаційним капіталом до витрат на формування та підтримку організаційного капіталу;
- ступінь зацікавленості контрагентів у співпраці – відношення кількості довгострокових та повторно заключених контрактів до заключених контрактів за звітний період;
- частка клієнтів, які повторно скористалися продукцією підприємства.

Сторони, зацікавлені в оцінці інтелектуального капіталу

Методика інтелектуальної доданої вартості

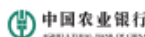

Топ найдорожчих брендів 2024

2024	2023	Logo	Name	Country	2024	2023
1 	2	 Apple Apple Brand Logo	Apple		\$516,582M	\$297,512M
2 	4	 Microsoft	Microsoft		\$340,442M	\$191,574M
3 	3		Google		\$333,441M	\$281,382M
4 	1		Amazon		\$308,926M	\$299,280M
5 	6		Samsung Group		\$99,365M	\$99,659M
6 	5		Walmart		\$96,842M	\$113,781M
7 	10		TikTok/Douyin		\$84,199M	\$65,696M
8 	14		Facebook		\$75,716M	\$58,971M
9 	11		Deutsche Telekom		\$73,321M	\$62,928M
10 	7		ICBC		\$71,828M	\$69,545M

Джерело: <https://brandirectory.com/rankings/global/table>

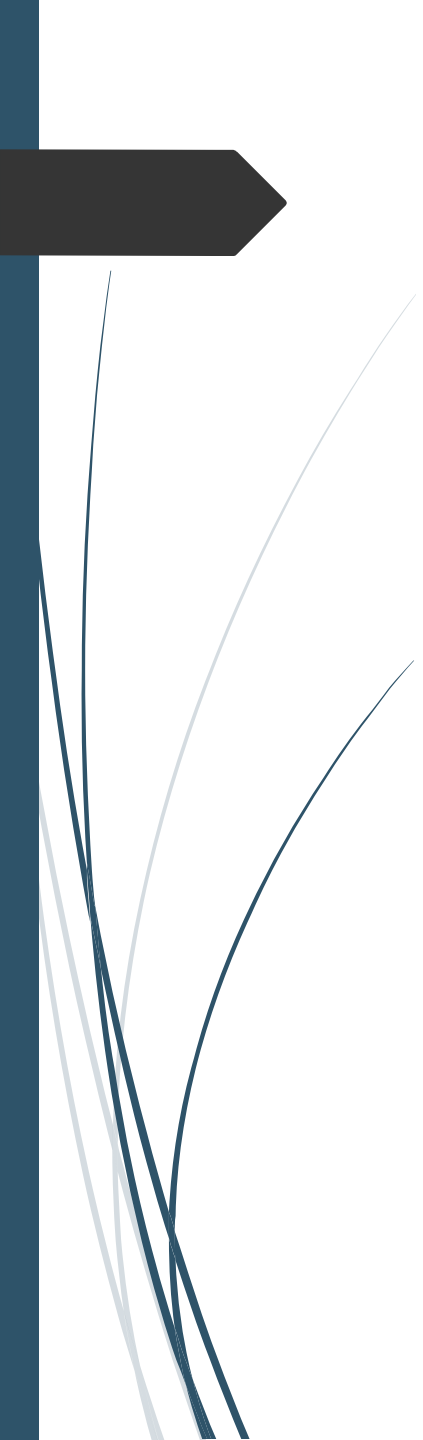
Топ найдорожчих брендів 2024

2024	2023	Logo	Name	Country	2024	2023
11 	8		Verizon		\$71,754M	\$67,443M
12 	15		State Grid Corporation of China		\$71,145M	\$58,846M
13 	26		Instagram		\$70,443M	\$47,439M
14 	12		China Construction Bank		\$65,604M	\$62,681M
15 	18		Starbucks		\$60,669M	\$53,432M
16 	17		Agricultural Bank Of China		\$60,398M	\$57,691M
17 	16		Mercedes-Benz		\$59,436M	\$58,797M
18 	9		Tesla		\$58,272M	\$66,207M
19 	35		Oracle		\$53,099M	\$39,574M
20 	13		Home Depot		\$52,768M	\$61,053M

Джерело: <https://brandirectory.com/rankings/global/table>

Топ найдорожчих брендів України 2024

1. «Нова Пошта», \$192 млн.
2. АТБ, \$185 млн.
3. Приватбанк, \$156 млн.
4. Rozetka, \$143 млн.
5. Київстар, \$85,5 млн.
6. «Хортиця», \$77 млн.
7. «Nemiroff», \$65 млн.
8. Сільпо, \$45,6 млн.

Дякую за увагу!